

BRIEF · MAJ 2026

AI i grundskolen

Kort brief til skoleledere — et destillat af forskning, dansk uddannelsespolitik og praksis om AI i grundskolen.

SKOLELEDERE

BRIEF

MAJ 2026

JumpAI · jumpai.dk

Hvad ny forskning, dansk uddannelsespolitik og praksis peger på, og hvad du som leder kan tage fat på nu.

Hvor vi står

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) leverede syv anbefalinger om generativ AI til folkeskolen i juni 2025 (se listen længere nede). Ekspertgruppen har leveret “to ben”-prøvemodellen (april 2024). Forskningsgrundlaget er vokset markant det sidste år. Men implementeringen ligger langt fra ensartet. Viceskoleleder Malte von Sehested har kaldt det “et AI-lotteri”, hvis ikke alle elever får samme muligheder, og det er der, vi er nu: hvilken AI-undervisning et barn får, afhænger reelt af, hvilket postnummer det bor i. Det er AI-udgaven af det “skolelotteri”, professor Ole Sejer Iversen advarer mod — uligheden mellem skoler på tværs af baggrund, køn og postnummer. Risikoen er, at AI forstærker den frem for at udjævne den.

TALIS 2024 (OECD) tegner udgangspunktet for dansk grundskole: 36 % af lærerne har brugt AI i undervisningen eller forberedelsen, **82 % siger, de mangler kompetencer**. Det er ikke et signal om, at lærerne er bagud. Det er et signal om, at hele uddannelsessektoren ikke har leveret den kompetenceudvikling, der skulle til.

Internationalt blik

Naboerne bakser med det samme. Et øjebliksbillede fra de senest tilgængelige tal:

- **Sverige (Skolverket, maj 2026):** Nær 8 ud af 10 lærere bruger AI i deres arbejde — primært til planlægning og forberedelse. Flertallet melder samtidig om manglende støtte fra skoleleder og forvaltning.
- **Norge (Spørringen 2025):** 65 % af skolelederne på barnetrinnet og 89 % på ungdomstrinnet rapporterer, at deres elever bruger AI.
- **Finland (Generation AI):** Et seksårigt nationalt forskningsprojekt om elevernes AI-forståelse, drevet af universiteterne i Helsinki, Oulu og Eastern Finland — toneangivende på AI-literacy i Norden.
- **UK (EEF × NFER 2024):** Lærere, der brugte ChatGPT med en ledsagende værktøjskasse, sparede 25,3 minutter om ugen i planlægningstid (31 %). Den første store grundskole-RCT på AI-lektionsplanlægning (Aila, Oak National Academy) afsluttes 2026.
- **EU:** AI-forordningen klassificerer AI til bedømmelse og optag i uddannelse som højrisiko (Bilag III) — det stiller krav om kvalitetsstyring, overvågning og menneskelig indgriben.

Tre forskningsbaserede pointer

1. Lærerne først, ikke eleverne. OECD's tydeligste konklusion: der er ikke dokumenteret læringseffekt af AI brugt direkte af eleverne i klasserummet, men lærernes brug i planlægning og tilpasning er mere lovende. UK Department for Education har formelt valgt den linje. TALIS-tallene viser, at danske lærere faktisk gør det allerede: AI er primært et forberedelsesredskab i dansk grundskole lige nu. Byg videre på det.

2. Rækkefølgen i klasserummet er afgørende. Det afgørende er ikke, om AI er til stede, men hvordan den bruges: som genvej i opgaveløsningen overtager den det kognitive arbejde, eleven selv skulle gøre, mens AI som genstand for elevernes egen undersøgelse og kritik styrker både forståelse og etisk bevidsthed. Den retning trækker finsk grundskoleforskning i elevernes AI-forståelse (Generation AI) også i. Esben Bækkelund Jensens danske princip rammer det kort: "AI er aldrig slutproduktet." Det er en didaktisk position, som hele skolen kan formulere som fælles linje.

3. Fagspecifik tilgang, ikke generisk "AI-undervisning". Et nyt norsk studie (Tjønn, Ludvigsen & Mørch 2025) viser, at forskellige fag kræver forskellige tilgange. Det, matematiklæreren skal vide om AI, er noget andet end det, historielæreren skal vide. Generiske AI-kurser rammer ved siden af. Effektiv kompetenceudvikling sker i faggruppen, ikke i plenum.

Lovlig og sikker brug

GDPR sætter rammen. Ledelsen har ansvaret for, at hvert AI-værktøj er vurderet, før det bruges i klassen — og at elevdata ikke ender uden for databehandlertalet. Styrelsen for It og Læring (STIL) har en officiel vejledning, der lægger op til en risikovurdering i syv trin: Kortlægning → Uddannelse → Rolleafklaring → Lovlighedsvurdering → Risikohåndtering → Information og rettigheder → Politikker og retningslinjer. Tre praktiske pejlemærker for ledelsen:

- **Vælg GDPR-vurderede værktøjer.** SkoleGPT (åbent, dansk, gratis) og Miira (ISAE 3000 Type II-revideret) er to af de få danske valg. Almindelig ChatGPT eller Copilot må ikke fodres med elevdata uden databehandlertale.
- **AI til bedømmelse er højrisiko.** Værktøjer, der reelt fastsætter karakterer eller niveauplacerer en elev, falder under EU AI-forordningens Bilag III — det stiller krav om kvalitetsstyring, overvågning og menneskelig indgriben.

STILs fulde vejledning og en supplerende miniguide med konkrete eksempler ligger på uvm.dk (søg "vejledning lovlig brug kunstig intelligens").

Fem konkrete handlinger

Bygget på Ole Sejer Iversens fire råd til skoleledere (Skolelederforeningens årsmøde 2024), suppleret med en femte fra STUK's syv anbefalinger.

1. **Få egne erfaringer.** En leder, der ikke selv har brugt SkoleGPT, ChatGPT eller Copilot, kan ikke føre kompetent dialog med lærerne om praksis. Brug 30 minutter om ugen i en måned. Ingen workshop kan erstatte den øvelse.
2. **Gør AI til en fælles sag for alle på skolen.** Ikke til ildsjælenes ansvar, ikke til en arbejdsgruppe. En fælles linje formuleret, kommunikeret og fulgt op på. Det er anbefaling nummer ét fra STUK.
3. **Skab en klar strategi for AI-brug.** Ikke en separat AI-strategi (Microsoft Danmarks Line Sinding Skött har anbefalet det modsatte: "I har brug for en skolestrategi eller en forretningsstrategi"). AI skal ind som et middel i jeres eksisterende skoleplan og årshjul.
4. **Sikr, at alle børn får mulighed for at lære om AI.** Det er modgiften mod AI-lotteriet. Det handler ikke kun om adgang til værktøjer, men om didaktisk arbejde, der får eleverne til at forstå AI som teknologi, ikke kun bruge den. SkoleGPT er det sikre valg her, GDPR-mæssigt.
5. **Tal med forældrene.** STUK's anbefaling nummer 7 lyder kort: "Fortæl forældrene om skolens tilgang." Det er ikke kun information. Det er at gøre forældredialog mulig. Mange forældre ved ikke nok om, hvad skolen gør med AI, til at kunne tage samtalen derhjemme. I har initiativrollen.

Konkrete praksiseksempler

Tre eksempler på, hvad "god AI-brug" ser ud som i hverdagen — trukket fra dansk praksis.

- **Lærerens forberedelse.** Lektionsplaner, differentiering, læsestilladsering og udkast til handleplaner — alt sammen under STIL-rammen, så ingen elevdata ender uden for sikre værktøjer. Det er her, AI hidtil flytter mest.
- **Eleverne som AI-kritikere (eksempel: historie).** Bed ChatGPT om en tekst om en historisk begivenhed. Lad eleverne analysere: Hvilke fakta er korrekte eller forkerte? Hvilke perspektiver mangler? Hvilke kilder burde AI have brugt? Omskriv teksten, så den bliver mere nuanceret. Det er AI som genstand, ikke som svarmaskine.
- **Procesopgaver med kontrolpunkter (eksempel: dansk stil, 4 uger).** Uge 1: håndskrevet brainstorm i klassen, fotograferet og afleveret samme dag. Uge 2: mundtligt to-minutters oplæg om temaet. Uge 3: disposition skrives i klassen, gerne på en låst enhed eller på papir. Uge 4: færdig stil afleveres + 2-3 mundtlige opfølgningsspørgsmål om elevens egen tekst. AI må gerne være tænkepartner undervejs — slutproduktet skal stadig være elevens eget.

Fem nøglecitater

Brug dem i ledelsesmøder, oplæg for kollegiet, eller dialog med kommunal forvaltning og bestyrelse.

“Jeg er ikke bange for kloge maskiner, jeg er bange for dumme mennesker. Derfor er ChatGPT ikke problemet. Det må aldrig blive et snydeværktøj, men det må gerne være et læringsværktøj.”

Mattias Tesfaye, børne- og undervisningsminister, juni 2025

“Vi har brug for nogle retningslinjer og for støtte og opbakning til at sikre, at der er et vist niveau på alle skoler. Ikke detailstyring.”

Claus Hjortdal, formand for Skolelederforeningen 2014–2024

“Vi kan holde rammen, men vi kan ikke lave indholdet. Og vi kan være med til at formulere en vej frem ved fx at få afsat tilstrækkeligt mange resurser til kompetenceudvikling.”

Morten Thiessen, KL

“Det største dilemma er, at der er en frygtelig tendens til, at AI og digitalisering generelt rent faktisk skubber til polariseringen.”

Ole Sejer Iversen, professor, Aarhus Universitet

“Det handler ikke bare om at lave regler for teknologi, men også at ombygge reglerne for hele skolen, for prøverne, for den måde, vi vurderer eleverne på.”

Klaus Majgaard, rådgiver i offentlig ledelse

Det vigtigste at undgå

- **AI-strategi som selvstændig disciplin.** AI skal ind i jeres skolestrategi, ikke ved siden af.
- **Generelle AI-kurser uden faglig forankring.** Brug pengene på faggruppe-specifikt arbejde i stedet.
- **AI-detektorer.** De er ikke pålidelige. OpenAI lukkede sin egen detektor i 2023, fordi træfsikkerheden var for lav — og den ramte i forvejen dårligere på andre sprog end engelsk, altså også på dansk. Detektorerne fejlmærker desuden systematisk tekster fra skribenter, der ikke har sproget som modersmål (Liang et al., Patterns, 2023), så fejlene i en dansk klasse rammer skævt over elever med dansk som andetsprog. De løser ikke problemet, de skaber et nyt: falske anklager mod uskyldige elever.
- **At lade ildsjælene drive det alene.** Det skaber den interne ulighed mellem klasser — det “AI-lotteri”, Malte von Sehested advarer mod, men nu inden for skolens egne mure.

STUK's syv anbefalinger

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet udsendte dem 26. juni 2025. De er skolens fælles udgangspunkt — og grundlaget for øvelsen nedenfor.

1. Formuler fælles retning og rammer for brug af generativ AI.
2. Brug løsninger, som overholder gældende GDPR-regler.
3. Understøt dialog og erfaringsudveksling blandt det pædagogiske personale om teknologiens muligheder og begrænsninger.
4. Prioriter udvikling af det pædagogiske personales viden, færdigheder og didaktiske kompetencer.
5. Anvend kun AI, når det giver faglig, didaktisk og pædagogisk mening.
6. Tal med eleverne om, hvordan, hvornår og med hvilket formål de kan bruge generativ AI i de enkelte fag.
7. Fortæl forældrene om skolens tilgang til generativ AI.

Ledelsens selvtjek

Seks spørgsmål, ledelsen kan stille sig selv lige nu. Hver kobler til et andet sted i brieften.

1. **Har jeg selv brugt SkoleGPT, ChatGPT eller Copilot i mere end en demo den seneste måned?** (Handling 1: Få egne erfaringer.)
2. **Har vi formuleret én fælles linje for AI på skolen — formuleret, kommunikeret og fulgt op på?** (Handling 2 + STUK-anbefaling 1.)
3. **Er hvert af vores AI-værktøjer kortlagt og lovlighedsvurderet via STIL's syv-trins risikovurdering?** (Lovlig og sikker brug.)
4. **Investerer vi i lærernes kompetencetid — ikke kun i licenser?** (TALIS 2024: 82 % af lærerne mangler kompetencer.)
5. **Ved forældrene, hvad vi gør med AI, og hvorfor?** (Handling 5 + STUK-anbefaling 7.)
6. **Spiller AI-lotteriet sig ud mellem klasser hos os, fordi ildsjælene driver det alene?** (Det vigtigste at undgå — 4. punkt.)

Hvis I kun gør én ting i næste måned

Læg en pædagogisk rådsdag eller et personalemøde, hvor de syv STUK-anbefalinger ligger på bordet, og hver afdeling nominerer den anbefaling, skolen er længst med, og den, I er længst fra. Det giver et øjebliksbillede, I tager med hjem som arbejdsdokument. Det er ikke en strategi, men det er det punkt, hvorfra en strategi kan formes.

Ressourcer

- **STUK's syv anbefalinger:** uvm.dk
 - **SkoleGPT** (dansk, gratis, GDPR-sikker): chat.skolegpt.dk
 - **Kommunernes AI-skole** (via Komponent / KL): kl.dk
 - **Læremiddel.dk** (landsdækkende videncenter pr. 2025, 0–18 års perspektiv): laeremiddel.dk
 - **Skolelederforeningens årsmødeoptagelser** (2024 og 2025): skolelederforeningen.org
-

Briefen er udarbejdet af JumpAI — AI-kurser og rådgivning til skoler, leveret af Martin Hasbirk Brandt, aktiv lærer i grundskolen. Vil I videre med det, briefen lægger op til, hjælper vi med forløb til både ledelse og lærere:

- **Ledelses- & strategisparring** — for ledelsen: en fælles AI-retning, rammer og GDPR, og hvor I skal sætte ind først.
- **Kom-i-gang workshop** — praktisk introduktion for hele kollegiet, hvor I selv prøver værktøjerne i jeres egne fag.
- **Kompetenceforløb** — et sammenhængende forløb over flere måneder, der bygger reelle AI-vaner ind i hverdagen.

Forløbene skræddersyes til jeres skole. Book et uforpligtende møde: info@jumpai.dk ·
+45 21 41 81 54 · jumpai.dk

Brief udarbejdet maj 2026 ud fra dansk og nordisk forskning, dansk uddannelsespolitik og praksiseksempler. Bygger på en vidensbase med 14 wiki-artikler og 46 verificerede kilder.